

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— "
četrt leta 2:50 "
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h

" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "

za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišтво Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 6. novembra t. l.

Leto se nagiblje h koncu. Vse cenjene naročnike in naročnice vljudo in nujno prosimo, naj nam pošljejo zastalo naročnino, da nam bo mogoče poravnati svoje račune. V teh težkih časih zvesto izpolnimo svojo nalogo po svoji najboljši vesti in vednosti; pričakujemo torej od svojih cenjenih naročnikov in naročnic, da tudi oni nam nasproti store svojo dolžnost.

Beseda sladka — domovina!

Bude se mi v duši spomini na dneve, ko sem kot malo dete vedno hotel biti pri ljubljani mamici. Le v njenem naročju sem bil srečen, saj vsakemu otroku odseva iz materinega obličja največja sreča.

In kako se otroku priljubi vsa okolica, ki ga spominja na starše! Otroci se pač še ne zaveda, a mili materin pogled mu je že vcepil globoko v srce kal ljubezni do rodne kože, do rojstnega kraja, do domovine sploh.

Ta kal klije polagoma v večjo in večjo plamtečo ljubezen, ki da človeku moč, da izvrši ona čudežno junaška dela, ki jih občudujejo vsi narodi stoletja in stoletja.

In če nas zanimajo junaki srednjega in še celo starega veka, ali nas ne bodo tembolj zanimali junaki sedanjih dni — vrli možje, ki jih celo osebno poznamo.

Pravega prijatelja spoznaš v nesreči, kakor ločiš zlato od drugih kovin v ognju. — Ali v ognju sovražnega orožja pa preizkuša domovina svoje sinove.

Izkušnja sedanjih dni nam priča, da je naša domovina lahko ponosna na svoje branilce. Ona nas tudi prepričuje, da je v srcih naših borilcev kal ljubezni, ki jo je vanje vsadila njih mati, padla na rodovitna tla in je pod vplivom učiteljev-vzgojiteljev zrastle v mogočno ljubezen do domovine in njenega vrhovnega poglavarja.

Šola je v polnem obsegu izvršila svojo dolžnost, in učiteljstvo lahko s ponosom zre na sadove svojega truda!

J. G.

Vojna.

JUNAKOV GROB.

Sebastijan Krotky.

Zadnji pozdrav.

Duh plemenit sam bo nosil boli, a sreče vžival sam ne bo nikoli.
S. Gregorčič.

Ali je res? Je li torej resnica? Pa saj vidim črke pred seboj! Kaj me gledate tako, tako... čudno, tuje? Neverjetno! Pravijo, da ve črke nimate življenja, da ste mrtve. Mrtve kakor on, ki je — bil? A jaz gledam in gledam in vidim... Vaše poteze se izpreminjajo, dobivajo poteze dragih bitij! Vstajate, začenjate govoriti, kakor da bi vas navdahnili on, ki je bil učitelj in je razumel čitati v knjigi življenja. O da bi enkrat še povzdignil glas! Sedaj začenjate rajati, plesati pred očmi, ki zaman iščejo dragi obraz med vami. O, dajte, naj še jaz stopim v vaše kolo, saj tudi jaz ljubim življenje kakor on, ki me je učil živeti. Kako je bilo lepo! Ah, kako ljubo!... Kje je on, ki je bil ljubček moj, da bi enkrat še z mano porajal? Glej, kdo se bliža tam... tam... Povodni

mož! Hočem porajati s tabo, če me povedeš k mojemu ljubčku, ki tam daleč, čaka na mene, da me povede k oltarju v domovino. Tako, tako... Le urno naprej! Še hitreje, da bova brzo tam, kjer... Tu je kasarna, a ptičica ne peva več; zletela je na jug. Dalje, dalje! Tu ob Savi blodi divja Mina, ki je tudi zgubila ženina, a ga pričakuje; saj mora priti, ko pa ji je obljubil. Ti, povodni mož, njega nisi poznal; bilo je na ozemlju. Še dalje, še urneje, da ga kmalu vidim, da mu porečem, da sem mu zvesta ostala. Oh, da se združim z njim v eno molitev, da bi bil konec boja srečen! Glej, stoj, tukaj sva! Tukaj si ti, ki si mi bil učitelj, prijatelj, vse! Tukaj si legel k počitku, ker si bil vrl vojak, ki je zvesto branil prosveto in domovino. Hočem te navdahniti, da se prebudiš iz težkih, dolgih sanj, ki so te vanje zazibali šumeči valovi, kakor si nekdaš pel ob obalih deroče Drave. In valovi šume, govore:

O, ti neizprosna boginja Morana, si bila tako zla, da si mi ga vzela? Jeli sin, edini sin stare matere, ki toži za zlatkom, jeli mili tovariš bojevnikov za blagor domovine, jeli vzorni učitelj luči in resnice moral končati tako? In ravno njega, ki je ljubil tolikanj življenje, njega ni več!

Ni? Ne povprašujmo sedaj usode po resničnosti »biti ali ne biti«, to vprašanje je odveč, ki ga ni rešil umrljivi človek! Sedaj, ko vemo pretožno novico z daljnega bojišča, sedaj, ko nas navdaja kruta gotovost žalostne, a slavne smrti, sedaj, ko obhajamo spomin na ranjeka — sedaj biva truplo tam, kjer »smrt pobrati pod lopato, kar rodil je beli dan«, kjer »lepše solnce njemu sije, lepša zarja rumeni.« — A njegov duh biva med nami, ki smo z njim živeli eno življenje...

Starši Krotkega so bili iz Čehov; a on se je rodil l. 1881. v starodavnih Rušah na Štajerskem. Ob njegovi zibelki niso stale srečnosne vile, ampak, kakor poje žalik — pesnik, »device, ki brez dot žalovati videl sem samice«. Oče mu je bil paznik dela v tamošnji tvornici za žigalice, a mati pridna delavka; toda bivala je v borni koči poštenost, delavnost in ljubezen. Gotovo ni ostalo brez vpliva na življenje in mišljenje mladega Boštjana, da je zagledal luč sveta v divnih, slavnih Rušah, ki so našle že toliko občudovalcev in prijateljev, ki radi prihajajo tja iz raznih krajev in narodov. Dolina, kjer se razprostira omenjena vas, je razširjena v malo ravan, ležeča zahodno od Maribora ob obeh straneh Drave. Tu moramo občudovati zahajajoče solnce, ki zlati s poslednjimi žarki vrhunice Velike in Male Kape, Črnega in Klopnega vrha ter druge, ki zrejo na pridno, probujeno in izobraženo ljudstvo, kar pričajo skrbno obdelani vinogradi in bogati polje. Vse, vse daje tukajšnjemu obzorju čarobno lepoto. Poleg lepote pa so še znamenita poslopja, kakor n. pr. cerkev iz 15. stl. in župnišče kjer je bila v 17.—18. stl. gimnazija jezuitov. — Ni čuda torej, da je deček vzrastel v krepkega moža, raven in močan kakor jelka na Pohorju, da se je navdušil ob spominu na slavno prošlost domačega kraja za razvoj, prosveto in srečo naroda. A smreke na Pohorju, ki so dajale les za žigalice ter posredno tudi za služka ubogi družini, so dale tudi deske za zadnjo, tesno hišico, kjer si je oče počil za večno. Prezgodnja smrt je vzela očeta iz srečne družine ter pahnila mater in dveletnega sina v bedo. Toda v zdravem telesu je bivala zdrava duša, in s krepko voljo, z neumorno delavnostjo je šlo naprej, navzgor! Prišel je čas odločitve za

nadaljno življenje, ko nam usoda čisto prepušča izvolitev poti. Kaj zdaj? Kam? Najbližja in najkrajša pot do kruha je držala na učiteljske v Maribor. Toda kako izpolniti srčno željo učenca, ki je po nadaljnem pouku hrepenel, ki je hotel postati, kar je vse življenje potem bil: učitelj po poklicu, ko pa je manjkalo denarja, da, najpotrebnejšega. In dvakrat bolj uboga mati, ki je videla srčne želje in zrla bodočo srečo ljubljence, je storila čudeže iz ljubezni. Delala je skoraj noč in dan, da prisluži toliko, da bi »študiral« sin, da bi ji kdaj bil edina opora. In šlo je na obeh straneh: vse iz ljubezni. Mati je še celo ponoči delala škatlice za žigalice, da bi s pičilim zaslužkom podpirala sina-dijaka; a nadepoln, vztrajni učiteljskičnik je kazal kaj vzmore vztrajnost in krepost. In ko jo je (l. 1900.) kot kandidat rdečih, razburjenih lic primahal domov z izpričevalom zrelosti v roki — kdo je bil bolj vesel, kdo bolj srečen, mati ali sin? Kdo bi mogel popisati tiste trenutke? — Bile so prve solze hvalečnosti na novi poti! In kdo je razumel njega, moža, učitelja, ko se je s solzami v očeh poslavljaj od matere, od svojih dragih znancev, da se poda na novo, zadnjo pot... v boj in... smrt. Vsaka kaplja krvi in vsaka solza je bila njemu in nam izraz ljubezni do učiteljevanja, do življenja! Toda glejmo ga sedaj na njegovi poti kot učitelja!

»Aktenmäßig« kar povem, da je služboval kot suplent v Račjah, Poljčanah, Makolah, Reki; od 1903. kot def. učitelj v Studenicih in v tretje in zadnjikrat zopet v Poljčanah. A kaj pravim »služboval«; deloval, učiteljeval, živel je z dušo in telesom kot učitelj in zopet učitelj. Otrke je ljubil tako, da je on, velikan po postavi, z njimi postal otrok. Vzgojeval in poučeval je z vso vnemo, ki je lastna možu po poklicu; navduševal je mladino za vse blago in lepo, z besedami in dejanji. Zatorej so mu starši radi zaupali svoj najdražji zaklad; a on jim je z znanostni naložil redki kapital. Saj pa je tudi iz lastne izkušnje vedel, kaj vzmore navdušeno srce in vedra glava v napornem delu, v svetlišču narodne prosvete. Kot zunanje priznanje njegovega učiteljevanja je dobil večkrat pohvalo od šolskih oblasti. A najlepšo in najtrajnejšo slavo mu poje rod in deca, za katero je daroval vse svoje moči. Oviral bi ga sčasoma bolezen, ki se je nalezal kot dijak zaradi pomanjkanja in — lakote; bolan je bil na želodcu. A pravim, da sčasoma; toda posledice je premagala do sedaj volja. — In kaj je bil izven šole? Težko bi bilo reči, kdo je užival prvenstvo: mati, učitelj ali prijatelj. Da je za sedemdesetletno mater lepo skrbel, da ji je poplačal hvaležno ves trud, da jo je podpiral s svojo pičlo plačo, je pač umevno, posebno še, če je kdo poznal njegovo blago srce. In kaj je bil nam učiteljem, brez izjeme moram reči, kakor pišejo prijatelji in tovarišice: Bil je kremenitega značaja, zlatega srca, najplemenitejša duše! Kako je ljubil rodno zemljo, razvidimo tudi iz edino lepega dejanja: Poleg tega, da je toliko žrtvoval za vsestranske podpore, si je kupil prostor na pokopališču v rojstni vasi. In ko je plačal zadnji obrok, se ni našel prostora, ni se mu izpolnila želja, »v zemlji domači da truplo leži«. Našel je hladni grob v divjih valovih Drine ob izteku v Savo. Dne 8. septembra se je čutil, bolnega gotovo zaradi kronične bolezni; a dne 9. septembra zjutraj!... Njegov stotnik piše doslovno: »Es wird mitgeteilt, daß Seb. Krotky im Gefechte bei serb. Rača am 8. 9. tapfer

mitfocht und am 9. 9. früh in der Drina ertrunken ist. Er fiel mit vielen anderen Kameraden. Dem heldenhaften, braven Soldaten bewahre ich als sein Kommandant ein treues Andenken.«

In mi, njegovi tovariši in prijatelji brez razločka starosti in spola! Zakličimo mu: Čast in slava njegovemu spominu! Vekomaj!

Umrl je zapustil sedemdeset let staro mater, ki je sedaj brez podpore, brez tolažbe. Ko bi zapustil vdovo, bi stara mati dobila zavetišče pri mladi. A Krotky je bil samec. Imeti toliko oboževalcev in prijateljic in ostati sam — v sreči, ni to bridka ironija? Kaj nam je on bil, poudarjamo vedno; a kaj smo mi in drugi bili njemu, kaj smo, to povejte!

Najboljši človek, najplemenitejši tovariš je nehal biti. Njega ni več! Nič več? Jeli res? O, ne! Njegovo truplo počiva tam, kjer mnogi junaki z njim mirno spanje spe; njegovo življenje je bilo, a njegov duh živi, je in naj biva med nami! V tem smo vredni njega ljubezni vsi, ki bismo boj za narodovo prosveto in lastno srečo. V znamenju, ki nam ga je on zapustil, bomo zmagali, bomo živeli tudi mi na veke!

Mirana.

Herman Rudež.

Umrl je v ranah, dobljenih na severnem bojišču, v bolnišnici v Kremsu tovariš Herman Rudež, voditelj ljudske šole v Dekanah v Istri in tajnik tamkajšnje C. M. podružnice.

Bodi učitelju-junaku časten spomin!

AKADEMIČNA POMOŽNA LEGIJA 1914

Korespondenčni urad poroča: Delavni odsek akademične pomožne legije je na svoji povodni cesarjevega godu se vršeci seji sklenil, da se trajno konstituira v obliki društva z imenom »Akademiška pomožna legija 1914«. — Zvezni podpredsednik avstrijske družbe »Rdečega križa« bivši ministrski predsednik baron Beck, in prorektor dunajskega vseučilišča, prof. pl. Wettstein, sta prevzela častno predstvo te akademiške pomožne legije.

OKLIC NA DUHOVŠČINO.

Korespondenčni urad poroča: »Fremdenblatt« priobčuje oklic vojaškega škofa Bjelika na škofijske ordinariate, da bi se prostovoljno priglasili duhovniki za opravljanje dušnega pastirstva na bojišču in pri ranjenih v železniških vlakih.

PREPOVED ALKOHOLA V ARMADI.

Zadnje dni je bilo, kakor »Reichspost« poroča, izdano sledeče zborna povelje avstrijskim četam: Alkohol škoduje organizmu in slabi odporno silo proti bolezni. Uživanje alkohola naj se najostreje prepove in nadomesti s kavo, s čajem in s citronami.

VOJNI POMOŽNI URAD.

Vojni pomožni urad je oddal od zbirke po državi posameznim deželam en milijon kron, da jih porabijo po potrebi. Iz tega denarja se bodo podpirali podpore potrebni ljudje. Deželnim upravam se tudi svetuje napraviti ljudskih kuhinj in ljudskih jedilnic. Podpirajo naj se s tem denarjem tudi tisti, ki delajo zimsko goroko odelo za vojake. Podpirajte vojni pomožni urad!

NASLOV NA VOJNO-POŠTNIH ODPOŠILJATVAH MORA BITI TOČEN.

Velik del pisem in drugih odpošiljatev na bojnem polju se nahajajočim sorodnikom se ne more pravčasno dostaviti naslovljencem na operacijskem polju, ker je naslov pogrešen. Ker je sploh nemogoče in tudi nedopustno, da bi se take odpošiljate s pogrešenim naslovom še dalje prenašale, se jih mora vračati pošiljateljem kakor nedostavljive, čeravno se naslovljenec nahaja živ in zdrav v svoji četi. Priporočajte torej občinstvu, da v svojem lastnem interesu napiše točen naslov na vse vojno-poštne pošiljate!

KOLIKO STANE ENA VOJNA LADJA.

Koliko stane vojna ladja, je odvisno od njene velikosti, oboroženja, od dobe, v kateri je zgrajena, in od materiala, ki se je porabil. Vojne ladje imajo navadno težino 8000 do 28.000 ton. Vsaka tona z vso opremo stoji povprečno 2500 K. Cena taki ladji je 20 do 70 milijonov kron. Križarka prvega reda in oklopne križarke imajo 6 do 14 tisoč ton. Vsaka tona stane 2700 K, torej vsaka ladja 16 do 37 milijonov. Križarke drugega reda in male križarke, ki tem spadajo tudi neoklopljene križarke, imajo od 2000 do 4000. Vsaka tona stane 2600 K, torej ena taka ladja stane 5.200.000 do 10.400.000 K. Torpedovke od 500 do 2000 ton stojte 2700 K po toni, torej vsaka od 1.250.000 do 5.400.000 K. Torpedni rušilci imajo 220 do 700 ton. Ena tona stoji 3500 K, torej en torpedni rušilec stane 770.000 do 2.450.000 kron. Torpedni čolni imajo 80 do 2500 ton, tona stane 3500 K, torej čoln 280.000 do 875.000 K. Podmorski čolni imajo 250 do 900 ton. Njihova cena ni znana. Toliko se lahko reče, da za manj kot 800.000 K ni mogoče kupiti takega čolna. Detaljni račun za ladjo 15.000 ton s 155.000 konjskih sil bi bil tak-le: truplo ladje 13.127.000 K; okop ladje 9.375.000 K; stroji in parni kotel 7.125.000 K; artilerija in torpedi 4.875.000 K; druga oprema 3.000.000 K; vse skupaj torej 37.500.000 K. Popolnoma nabit in opremljen torpedo stane 13.350 K; strel iz topa kalibra 30:5 cm 1515 K. Strel iz najmanjšega topa 3:7 cm kalibra stane 9 K. Na srednjeveliki ladji, ki bi 4 minute streljala iz vseh topov, bi se potrošilo za 40.000 K materiala.

SKRB ZA RANJENCE.

Kakor uče izkušnje, je najbolj primerno, da se ranjenci v prvi dobi spravijo v bolnišnice, ki so blizu vojnih dogodkov, da dobe tam zdravniško pomoč in oskrbo. Njih nadaljni transport se bo ravnal po zdravstvenem stanju. Bolniki z nalezljivo boleznijo se ne bodo transportirali in se bodo oddali v posebne bolnišnice. Vojno ministrstvo je v tem smislu izdalo potrebne določbe. Bolniščni zavodi se bodo razširili v večjih krajih, kjer bodo dobili vojaki potrebno pomoč in oskrbo.

STALIŠČE APOSTOLSKÉ STOLICE V SVETOVNI VOJNI.

»Osservatore Romano« naglašaja: V sporih človeštva in v krvavih konfliktih, ki izvirajo iz njih, je hotela in hoče sveta stolica vedno ohraniti najpopolnejšo in najabsolutnejšo nepristranost, ker stavi svoje zvanje miru in ljubezni do bližnjega med vsemi narodi sveta brez razlike plemena in veroizpovedanja nad vsako drugo korist. Pokorni temu modremu in očetovskemu vodstvu, naj bodo vsi verniki zmerni v svojem govoru. Osobito duhovniki so dolžni, da zavzemajo tako stališče. Pozabiti ne smejo, da se mora nad vse zahteve, tudi nad upravičene zahteve domoljubnega čustva, vedno postaviti splošna korist vere in človekoljubja. Naj imajo obrazložena načela pred očmi, naj nad samo po sebi upravičeno željo, da zmaga njih dežela, stavijo še bolj človeško in krščansko željo, da napoči svetovni mir in naj vedno, tudi nasproti sovražniku, ne rabijo besed zaničevanja in sovraštva, marveč jezik, ki ga preveva ljubezen do bližnjega!

NEUTEMELJENA OČITANJA »RDEČE-MU KRIŽU«.

Korespondenčni urad poroča: »Rdeči križ« zavrača očitane, češ, da ne izpolnjuje svojih dolžnosti in ne skrbi zadostno za ranjence. Ugotavlja, da je glede na težavne razmere od vznruha vojne pa do sedaj storil v tem pogledu najmanj že trikrat toliko, kot je njegova dolžnost. — Tudi proti temu se društvo »Rdečega križa« zavaruje, da bi uporabljalo, kakor se razglajajo vesti, došle mu darove za visoke dotacije funkcionarjev. V vsem skupaj dobivajo samo podrejeni uslužbenci plačo, teh pa ni več kot 18. Višji

funkcionarji zasedajo le častna mesta in opravljajo svojo službo brezplačno.

ŠARŽNE ŠOLE AKADEMIŠKIH PROSTOVOLJCEV.

Na dunajskem vseučilišču so ustanovili akademiško prijavilišče in pozvedovališče, ki je prevzelo nalogo, da posreduje med vojaškimi oblastmi in prostovoljci, ki se prijavijo za prostovoljni vstop k skupni vojski ali k domobranstvu. Vojna uprava se je namreč odločila, da na Dunaju, v Gradcu, v Pragi in v Inomestu ustanovi šaržne šole akademskih prostovoljcev, kjer bo v kratkem času izvežbala primerno število šarž. V to šolo se sprejemajo: 17 do 20 let stari prostovoljci; črnovojniki, ki doslej niso poklicani v aktivno službo (nepotrjeni); avstrijski državljani, ki niso več podvrženi črni vojski, pa za dobo vojne žele vstopiti; imozemci, ki bi pri sprejemu v državljanstvo bili uvrščeni v nadomestno rezervno domobranstva. Vsi ti morajo imeti pravico do enoletnega prostovoljstva. Šola se ustanovi le za pešce, lovce in tehnične oddelke, vsi drugi se izvežbajo pri svojih oddelkih. O prošnjah odločajo dopolnitvena okrajna poveljstva, ki tudi asentujejo prošile. Prošnje s prilogami se shranijo pri pristojnem dopolnitvenem okrajnem poveljstvu.

DRUŠTVO »OSTMARK« PRENEHALO IN STOPILO V SLUŽBO »RDEČEGA KRIŽA«.

Korespondenčni urad poroča iz Berlina: Kakor poroča »Lokal Anzeiger«, je glavni predsednik društva »Ostmark« glede na hvalevredno postopanje Poljakov v sedanji vojni sklenil dvigniti društveno delovanje in postaviti organizacijo v službo »Rdečega križa«.

POLJSKI LEGIONARJI!

Korespondenčni urad poroča: Doslej so odšli od poljskih legionarjev na bojno polje: trije pehotni polki, dva polka konjenice, saperji in sanitetne čete. Vkratkem odidejo še artilerijski oddelki in oddelki strojnih pušk ter četiri pehotni polk, ki ga sestavljajo sedaj.

POIZVEDOVALNI URAD NA DUNAJU

naznanja, da posreduje od sedaj naprej pošto ne samo med ujetniki, ampak tudi med civilnimi osebami, ki so pridržane v Rusiji, Srbiji in Črni Gori. Pošilja tudi denar: Naslov: Hilfs- und Auskunftsstelle für Kriegsgefangene, Dunaj I., Jasomirgottstraße št. 6.

NEGOVANJE BOLNIKOV NA NALEZ-LJIVIH BOLEZNIH.

Minister za notranje stvari dr. baron Heindl je razposlal deželnim političnim oblastim naredbu z nastopnimi navodili: Redno ni dopuščati dobrovoljnih pomožnih strežnic k sodelovanju na negovanju bolnikov na nalezljivih boleznih (vštevši bolnike na odkriti tuberkulozi) in takih, ki so na sumu, da imajo nalezljivo bolezen. Tudi jih ni porabljati za prenašanje objektov za bakteriološko preiskavo, ako ni šo primerno shranjeni, ker je tako sodelovanje brez temeljitega poznanja načina prenašanja nalezljivih bolezni in brez potrebnih varstvenih odredb spojeno z nevarnostjo samookuženja, kakor tudi širjenja bolezni. — Vkolikor bi se pa zaradi vojni provzročene večje potrebe pokazala potreba, da se izjemoma pritegnejo k negovanju takih bolnikov tudi dobrovoljne pomožne moči, potem je rabiti le take strežnice, ki se prijavijo iz lastne volje, ki so praktično izvežbane v negovanju bolnikov, ki so zanesljive, ki so bile natančno poučene o dolžnostih in ki stalno bivajo v zavodu. — Vodstva bolnišnic in drugih oskrbovalnih zavodov imajo skrbeti za natančno evidenčno sodelujočih dobrovoljnih pomožnih strežnic ter tako urediti delavni čas, da se izognejo prevelikemu obremenjenju.

POKOJNINA VDOV IN SIROT ZA PAD-LIMI VOJAKI.

Če umrje mož naravnost na bojišču ali pa tokom onega leta za ranami, ki jih je dobil v vojni, dobi žena padlega moža sledečo letno pokojnino: žena kadeta 450 kron, narednika 270 K, korporala 180 K, frajtarija 144 K, infanterista 108 K. Če pa umrje mož zaradi bolezni ali epidemije, ki jo je nalezil na bojišču, dobi žena kadeta letnih 300 K, narednika 240, oziroma 180, četovodje 144 K, korporala 120 K, frajtarija 96 K, infanterista 72 kron. Otroci dobe: dečki do 16. deklice do 14. leta vsak vsako leto po 48 kron prispevka za vzgojo. Vendar je ta pokojnina tako omejena, da ne sme pokojnina vdove in otrok prese-gati vsoto 540 kron.

POZIV NADVOJVODINJE ELIZABETE.

Nadvojvodinja Elizabeta priobčuje v mažarskem listu »Alkotmany« oklic na prebivalstvo, v katerem med drugim iz-va: »Sedaj, ko se naši očetje in bratje bore za pravico in svobodo, je dolžnost doma ostalih, da gremo vase in izključimo vse zunanosti in lahkomišelnosti, ki se ne spodobijo v resnih in težkih dneh. Pokopljimo v svoji obleki, svojem vede-nju in svojih besedah vse izzivajoče, zlasti pa vsako zabavo in užitkaželnost, ki je tudi v mirnem času zaničevanja vredna. Končno se obrača poziv v toplih besedah na starše, vzgojevalce in učitelje, da ne zanemarijo vzgoje otrok in jih uče smotrenega dela in izpolnjevanja zakonov.

PREDEN ODPADE LISTJE..

»Berliner Abendpost« objavlja iz Lip-skega sledečo cenzurirano brzojavko: Weimarski župan dr. Kayzel, ki je kot nadporočnik v vojni, je pisal »Weimarer Landeszeitung« po vojni pošti odposlano pismo, v katerem izva: Včeraj je bil cesar pri nas. Kar je rekel, se je glasilo tako veselo zavestno in nas je tako razrado-stilo, da bi rad, da bi tudi v Weimarju ta-ko učinkovalo. »Torej, fantje, preden od-pade tu listje z dreves, bomo vsi že zopet doma v ljubi domovini!« je zaključil cesar svoj pozdrav.

KOLIKO STANE VOJNA?

Angleški list »Economist« računa, da znašajo dnevni stroški sedanje vojne, vračunajoč tudi stroške nevtralnih držav, ki imajo svoje armade deloma mobilizirane, okroglo 240 milijonov kron. Nemčija izda-ja največ, namreč 53 milijonov, Rusija 50, Francija in Avstrija vsaka po 38:5 milio-na kron. V te stroške seveda ni vračuna-na škoda zaradi uničenja posesti in last-nine na bojiščih samih ter škoda, prov-zročena zaradi gospodarske stagnacije.

5000 UČITELJEV S ČEŠKEGA V VOJNI

Kakor poročajo praški listi, je bilo pri prvi mobilizaciji poklicanih pod orožje 2615 čeških in 1757 nemških učiteljev s Češkega. To število se je zaradi naknad-nega vpoklicanja starejših letnikov in pa zaradi nabiranja novih rekrutov, rojenih med l. 1892.—1894., gotovo zvišalo nad 5000.

PONOVI NABORI ČRNOVOJNIH OB-VEZANCEV.

Med črnovojnimi obvezanci, ki zato niso pritegnjeni pod orožje, ker so jih svo-ječasno pri naboru in pri naknadni preis-kavi ali tudi superarbitraciji spoznali za nesposobne, se nahajajo mnogoštevilni krepki moške, ki so sedaj popolnoma spo-sobni za službovanje pod orožjem. Veliko tistih, ki so jih na naboru spoznali za pre-slabe, se je pozneje okrepilo. Mnogo hih je izginilo tekom let in morda se je v prejš-njih letih marsikaterega tudi prestrogo preso-jala sposobnost za vojaško službo. — Da se more zadovoljiti vedno rastoči potrebi brambne sile, da se ustvari kolik-or mogoče velika rezerva izvežbanih brambovcev in se breme državne obram-be pravično razdeli na vse prebivalstvo, se namerava izvesti ponovni nabor črno-vojniških obvezancev l. poziva, ki naj po-kaže, ali so dotičniki sedaj sposobni za orožje, to je za službo v črni vojski. K te-mu naboru, samo ob sebi umljivo, ne bo treba priti tistim, o katerih je že znano, da so nesposobni za vsako službo v črni vojski. Poleg tega pa ne pridejo v poštev tudi taki črnovojni obvezanci, ki vrše že sedaj črnovojno službo, četudi brez orožja in so namenjeni za tako službo, kakor n. pr. zdravniki, ali že sedaj služijo name-nom obrambne sile, kakor n. pr. armadi prideljeni prostovoljski zbori (poljske in ukrajinske legije). K ponovnim naborom ne bo treba priti tudi tistim, ki so bili šele tekem leta 1914, spoznani za nesposobne za vojno službo ali pa so bili superarbitri-rani že tekem vršenja svoje črnovojniške dolžnosti. — Ponovni nabor se bo torej z zgornjimi izjemami načeloma raztegal na črnovojne obvezance, ki so rojeni v letih od 1878, pa do vštete 1890, leta in ki so bili do vštete 1913, na naboru ali naknadni preiskavi spoznani za nesposob-ne za službo pod orožjem ali pa so bili po-tom superarbitracije izločeni iz skupne armade, domobranstva ali orožništva. — Pregled črnovojnikov l. poziva se prične 15. novembra t. l.

Delo slov. učiteljstva za »Rdeči križ«.

Šolsko vodstvo v Mengšu nabralo 360 K 36 v; učiteljica Amalija Kredarjeva v Telčjem vrhu nabrala 66 K 18 vin; šol-sko vodstvo v Starem trgu pri Ložu 5 K 84 v; nadučitelj Jakob Žebre v Starem

trgu pri Ložu nabral 100 K; učiteljstvo Il. mestne deške ljudske šole v Ljubljani 11 kron 50 v; učiteljstvo deške in dekliške šole v Trbovljah za oktober 18 K 43 v; učiteljci Vilma Bogatajeva in Olga Mi-klavčičeva nabrali v Kobaridu 358 K 38 v; učiteljica-voditeljica Olga Peternelova na-brala v Volčjem gradu 30 K 16 v; učitelj Josip Sinigoj nabral v Sesljanu 72 K 30 v; učiteljica Ema Ingerlova nabrala v Kom-nu 79 K 90 v; učiteljica Malka Ipavčeva nabrala na Svetem pri Komnu 54 K 52 v; šolsko vodstvo v Središču (šolska prired-ba) 125 K 68 v; priredba tovariša Antona Porekarja na Humu 133 K 85 v; šolski okoliš Bočna (Štaj.) 154 K; priredbi Ciril-Metodovih šol v Trstu 880 K 86 v; šolsko vodstvo v Avbru nabralo 38 K 90 v; šola v Dobu pri Domžalah nabrala 116 K; sku-paj 2606 K 86 vin.

Dar naših organizacij	1000:— K
V zadnji številki izkazanih	1097:38 »
danes izkazanih	2606:86 »

Doslej nabranih 4694:24 K

Ta izkaz najbrže ni popolen, ker smo darove, oziroma nabrane vsote posneli večinoma iz drugih listov, ki pa tudi vse-ga ne izkažejo, kar je pridobilo slovensko učiteljstvo za »Rdeči križ«. Nabrana vsota je gotovo večja.

Nujno prosimo vse prizadete tovariše in tovarišice, naj nas obvestijo o poman-kljivostih tega izkaza, da ga moremo iz-popolniti; tudi naj nas vbodoče o uspehih svojega domoljubnega in človekoljubnega dela takoj sproti obveščajo (vsaj po dopis-nicah), da bomo mogli javnosti pokazati, kako se da tudi s pritriganjem od lastnih ust dejansko služiti domovini in nje trpe-čim sinovom! Izkazati moramo vsak naj-manjši dar, ker je — darovan od tistih, ki imajo sami najmanj — v ceni in vrednosti stokrat večji od drugih darov!

Nadučitelj R. HORVAT:

Alkoholizem in naša šolarska abstinenca.*)

Predragi starši!

Iz mnogih slučajev in pogovorov sem spoznal, da večina staršev nima niti poj-ma o alkoholizmu in tudi ne ve, čemu smo na naši deški ljudski šoli uvedli pouk o abstinenči. Zato prosim, da preberete ta sestavek z dobrim premislekom in obudite vest, če niste Vi sami prizadeti v eni ali drugi točki. Pišem Vam iz srčne ljubezni do Vas in Vaših ljubih otrok; zato si pri-zadevajte poslej, preurediti svoje življenje — če je treba — sebi in svojim mlajšim v korist.

1. Kaj je alkoholizem?

Alkoholizem je uživanje alkoholnih ali opojnih pijač, kakor: žganja (slivovca, brinjevca, borovničevca, tropinovca), vsakovrstnih likerjev ali gosposkih šnop-sov (florjana, pelinkovca itd.), vina, ja-bolčnika, hruškovca in naposled piva.

Vse te pijače imajo v sebi strašen strup — alkohol ali, kakor mu pravite, špirit. Ta tekočina je sama na sebi brez-barvna, podobna čisti vodi in lahko umori človeka že pri najmanjšem užitku, o čem-er pričajo premnogi žalostni dogodki.

V teh pijačah se nahaja špirit ali al-kohol razredčen, v večjih množinah v žganju in manjših v pivu in tokovcu.

Iz brošure »Ob stoletnici ljudske šole v Trnovem na Notranjskem« (1814-1914). Pripravno za poljudno predavanje. Uredn.

Če gospodinja ne ve, katero primes naj vzame k zrnati kavi, naj poskusi Kathreinerjevo Knappevosladnokavo.

Popolnoma bo zadovoljna.

Pri poskusu je paziti, prostim, na predpis za kuhanje. Dobi se povsod. Kdor hoče kaj natančnejšega štati o tej kavini pijači, naj piše Kathreinerjevim trgovcem za sliedno kavo d. dr., Dunaj I., Annegasse št. 4.

Alkoholizem pa ni le pravo pijančevanje, t. j. brezmejno uživanje teh pijač, marveč tudi redno — vsakdanje manjše pitje, in neki zdravnik celo trdi, da je človek pri vsakdanjem uživanju pol litra močnega vina — pijanec ali, lepše povedano — alkoholik, četudi ne izgubi zavedenosti in se mu pijanost sploh ne pozna.

Prej imenovane pijače pa nastajajo povečini iz vsakovrstnih sadežev, ki so več ali manj sladki. Iz tega sladkorja nastane potem vrenja — alkohol (špirit). Samo v likerjih se ne nahaja prav nič naravnega, marveč jih ljudje izdelujejo po raznih receptih večinoma iz sladkorja in špirta, ki ga kupijo v prodajalnici.

Vendar pa moram resnici na ljubo izdati, da se pogostokrat tudi vino ponareja; pripravljajo se namreč iz različnih, zdravju jako škodljivih snovi.

Da je bilo potrebno tu navedeno nakratko razložiti, naj dokažeta sledeča dogodka:

Pred dobrim pol letom pride mati k nekemu gospodu — pa ne zdravniku — in ga poprosi sveta, kaj naj stori s svojim triletnim sinčkom, ki je dan za dnevom slabši, dasi mu daje redno vsak dan po en »glažek« — žganja.

Ko dotični gospod-neabstinent zasliši te besede, skoči s stola ter zakliče ubogi nevedni materi: »Vi sami ste krivi bolezni svojega otroka! Ne dajate mu več strupenega žganja uživati, marveč mnogo mleka, in otrok bo ozdravel.«

Pred par meseci pa pride k podpisane mu nadučitelju oče — žganjepivec zaradi otrokovih šolskih zamud. Privedel ga je oče v šolo, kar otrok sam ni hotel iti. Hitro zapazim, kako sta bila oba zamenjana, bledih — upadlih lic in motnega izraza v očeh. Par mesecev pozneje sem že opazil, da se ubogemu devetletnemu otroku tresejo tudi roke. V razredu je bil najslabši učenec.

Ko tako opazujem ubogega otroka, opozorim očeta, rekoč: »Mož, vi dajete sinu žganja piti. To ni prav!« Oče odkritosrčno pritrdi mojim prvim besedam in pristavi: »Dajem mu pa le »naturalšnops«, kakršnega sem doma sam skuhal brez špirta, iz botege (prodajalnice) kupljenega. Dam mu tudi zato, ker me vedno prosi zanj. Sploh ne verjamem, da bi tak »šnops« kaj škodoval« — mi tiho pove — »zakaj veste, gospod, če se jaz »naturalšnopsa« kak večer kaj več napijem, sem drugo jutro popolnoma zdrav, po žganju iz prodajalnice pa me ves dan boli glava.«

Prizadeval sem se, izbiti mu te popolnoma napačne misli iz glave, toda obstal je pri svojem prepričanju; le toliko je obljubil, da odslej ne bom več dajal otroku tudi »naturalšnopsa« piti. Ali prepričan sem, da tudi te obljube ne drži; zakaj pijanec nima nobene trdne volje.

2. Kako deluje alkohol?

Z opojno pijačo prihaja v želodec skoraj sam — alkohol, ker take pijače imajo jako malo redilnih snovi in še te se večinoma porazgubijo po telesu.

Med tem pa, ko se redilne snovi naše dobre hrane s pomočjo želodčnih sokov v kratkem izpreme v kri, ostane alkohol neizpremenjen in kot tak pride skozi kožico, pomešan s krvjo, v male in potem v večje žile najprej v jetra in srce, potem v pljuča in nazaj v srce, odkoder prodira dalje po žili odvodnici po vsem telesu, posebno v možgane, koder prodira do notranjih živčnih tkanih in jih uničuje, zaradi česar postanejo pijanci pogostoma bolni na umu. Dobijo pa tudi vodenico in zlatenico ter mnogokrat umrjejo za srčno kapjo.

Visoki dež. odbor vojvodine Kranjske nam v svojem dopisu »Proti razširjanju bolezni na umu« (v Ljubljani, dne 29. aprila 1914, št. 5688, za deželnega glavarja: dr. Zajec) poroča, da je bilo na Kranjskem v deželnih zavodih koncem leta 1880. ostalo 75 umobolnih, koncem leta 1913. pa 240. Kot vzroke duševnih bolezni navaja na drugem mestu: alkoholizem.

Čitam to-le: Zloraba alkohola. Trajno nezmerno uživanje opojnih pijač škoduje z zastrupljenjem ne samo telesnemu, ampak tudi duševnemu zdravju. Pri mnogih osebah pa škoduje alkohol tudi v malih merah uživan, tako da tudi zmerni pivci niso vselej brez nevarnosti. Vsi pivci so izpostavljeni nevarnosti, da ali nanaglo zblaznijo (znorijo), ali pa počasi na umu opešajo (izguba spomina, oslabljenje volje, razuma, sprijenje značaja, počasi se pojavljajoča behavost). Posebno usodopolno pa še malo znano je dejstvo, da se pijančevanje in strast do pitja ne samo na otroke prenaša, ampak da se zarod še na drug način okušuje. Neredko so otroci pivcev telesno slabotni in duševno malo vredni; najbolj v nevarnosti so otroci staršev, ki so pijanci. Pri mnogih bebcih in umobolnih je edini vzrok njih trpljenja pitje staršev. Zato naj se z vsemi sredstvi

pobija alkoholizem! Priporoča se zlasti zmernost v pijači, ali kar je najbolje:

3. Abstinenca.

V novejšem času pada človeštvo vedno nižje. Strasti so se razpasle kot še nikoli doslej, in zaradi tega trpijo mnogi ljudje na raznih boleznih, katerih glavni vzrok je — alkoholizem, kakor smo spoznali v prejšnjem odstavku, ter ga zato z vso upravičenostjo lahko imenujemo najhujšega sovražnika človeštva.

Milijoni žen in otrok nimajo zaradi pijače mož potrebnega živeža ne potrebne obleke in ne izobrazbe.

Tudi ne more nihče izmed nas reči: »Kaj me briga to, saj nisem pijanec!« Prijatelj, tudi tvoja volja naj bo, boriti se zoper alkoholizem; zakaj zavarovan nisi proti njemu niti ti. Le poslušaj! Ali ni že mnogoter pijani voznik prevrnil ali povozil premnogo treznih ljudi? Železniškemu strojevodji sploh ni treba prave pijanosti; samo par vrčkov piva zadostuje, da v nepričakovanim slučaju prime za nepravi ročaj, in mrtev si ti in mnogo drugih.

Zato se ni čuditi, da so se žrtvovali mnogi plemeniti možje in žene v naši domači deželi, pa tudi po širnem svetu, ki so se prostovoljno odpovedali vsakršnemu uživanju alkoholnih pijač ter postali tako zdržniki — po tuje abstinenti. Stori se to iz edinega vzroka, da s tem dokažejo premnogi nasprotnikom, kako lahko in dobro bi izhajalo človeštvo brez uživanja opojnih pijač. Nad 30 milijonov kron se letno zapije na Kranjskem! — Mi abstinenti nikakor nočemo, da bi postali vsi ljudje naenkrat tudi zdržniki; jako bi bili zadovoljni, ko bi ljudstvo vsaj trezno uživalo alkohol. Recimo, da prihranimo le polovico zapitega zneska, koliko dobrega bi se lahko napravilo s 15 milijoni! Poleg tega bi tudi gostilničarji in vino-rejci izhajali prav dobro, če bi se obenem nastopalo z najstrožjimi naredbami proti ponarejenim pijačam.

Omeniti moram še, da nekateri ljudje z vso odločnostjo trdijo, da ne bi na mrazu mogli delati, če ne bi užili kaj slivovca. Tem nasproti stavim za zgled Nansen, ki je prepotoval severne ledene dežele v Evropi, ne da bi bil poskusil le kapljice alkohola.

Pijanec je velik siromak — zastrupljenec. Da se pijanci izpreobrnejo, imajo po drugih deželah posebna zdravilišča (sanatorije), za naše pa velja: »Pustite odločno vsako opojno pijačo in — ozdravljeni boste!«

V Švici je 400 duhovnikov in nad 150 zdravnikov — abstinentov.

V evropskih severnih mrzlih deželah, te so: Dansko, Švedsko, Norveško, Irsko in Finlandija, kjer se je še pred dobrimi 80. leti popilo mnogo več žganja, kot danes pri nas, ne najdeš skoraj nobenega pijanca več.

Posledica tega je, da v zadnjih letih ni tam nobenih prepričkov, pobojev in prav malo številov drugih zločinov; kmet pa je izobražen in bogat.

Pred par dnevi je izdal ruski car Nikolaj II., ki je sam — abstinent, ostro prepoved svojim vojakom proti pijančevanju.

4. Naša šolarska abstinenca.

Še pred mojim dohodom v lepo Trnovo so začeli č. gospodje katehetje naše učence navajati k abstinenici po znanem mnenju protialkoholnega časnika »Zlate dobe« — ki se dobi v Ljubljani za majhen znesek 3 K — in se glasi: »Otrokom škoduje alkohol v vsaki, tudi najmanjši množini. Otroci bi morali biti vsi abstinentje. Vsi zdravniki so edini v tem, da bi se pod 16. letom ne smela uživati nobena opojna pijača!«

Vse učiteljstvo naše deške ljudske šole se je z vno zavzelo za to plemenito misel: odvaditi otroke uživanja alkohola.

To storimo v soglasju s č. gg. katehetoma in zlasti s preč. g. dr. J. M. Kržišnikom, dekanom in krajnim šolskim nadzornikom.

Naš boj velja v korist Vašim ljublim otrokom, predragi starši!

Ta boj se vrši sledeče: 1. poučimo učence o strašni škodljivosti alkohola, kar jim pokažemo s posebno sliko; 2. jim povemo, koliko mladih junakov-abstinentov se nahaja že po svetu; 3. jih navdušujemo, da naj posnemajo take junake tudi oni, ker ne bodo samo bolj zdravi, ampak tudi mnogo razumnejši; 4. vsak mesec, vsak teden in zlasti pred cerkvami shodi jih opominjamo na abstinenco; 5. vpišemo z zlato tinto učence, ki so popolnoma zdrževali po eno leto vsakršne opojne pijače, tudi hruškovca — v »zlato knjigo« mladih junakov-abstinentov trnovske deške šole, katera knjiga se pokaže vsem gospodom, ki obiščejo našo šolo, in se bo pokazala tudi prevzvišenemu gospodu knezoškofu o priliki sv. birne.

Vas, predrage starše, pa prav lepo prosimo, da nas v tem plemenitem delu podpirate, obenem pa svoje šoli odrasle mladeniče pripravite do tega, da se radi vpišejo v »Sveto vojsko«, katere podružnico imamo tudi pri nas.

Mladeniči se zglašijo za vstop pri tukajšnji č. duhovščini ali pri podpisancu.

Posebno prosim preskrbne matere, naj nikar ne posnemajo one nespametnice, ki sem o njej pozvedel, da je dajala otroku redno žganja piti. Verjemite mi, predrage matere, da abstinenca nikomur nič ne škodi, kar lahko dokažem iz svojega lastnega življenja, dalje iz življenja svoje družine in premnogi otrok — abstinentov.

Posebno lep zgled abstinence nam daje na Ruskem v vasi Misur (okraj Tersk) živeči 142letni Kavdin Eloejew. Bil je trikrat oženjen ter je še vedno čvrst. Njegov najmlajši sin je dosegel že lepo starost 82 let. Oče Kavdin Eloejew ni užival nikdar opojnih pijač.

Ako pa katera izmed cenjenih mater misli, da bi bilo za njenega sinčka dobro poučiti kaj malega alkohola, tej svetujem, da se obrne zaupno do g. zdravnika in se ravna po njegovem nasvetu.

Sklep.

Še eno mi je pri srcu!

Pogostoma se mi je že pripetilo, da so se mladeniči in gospodje, ki sem jih bil prosil k vstopu v »Sveto vojsko«, izgovarjali s tem, da so oni sicer trezniki, ali v društvo nečejo, ker bi bili potem vezani itd.

K temu pripominjam: Boj proti alkoholizmu je hud, jako hud; zato bomo mogli le v združenju kaj doseči, kar dokazuje zgodovina: V nobeni državi na svetu ni vlada sama od sebe omejila pijančevanja, dokler ni bila v to prisiljena po abstinentnih društvi. Tako se je godilo posebno po severnih evropskih deželah.

Zato le vsi, ki Vam je na srcu iztreenje našega slovenskega naroda, v »Sveto vojsko«, za katero plačate letnih borih 20 vinarjev.

Ve, matere, pa sklenite z veseljem in z vso silo podpirati našo šolarsko abstinenco, od katere pričakujemo obilo božjega blagoslova!

Avstrijsko trgovsko šolstvo.

V naslednjem podamo kartek pregled trgovskega šolstva, kakor ga na podlagi uradnih podatkov prinaša »Wiener Ztg.« z dne 14. febr. 1914. Prvo so visoke trgovske šole, h katerim se prišteva eksportna akademija na Dunaju, višja trgovska šola »Revolte« v Trstu, visokošolska tečaja na Dunaju in v Pragi in kurzi za absolvirane srednješolce. Vseh teh visokih trgovskih šol je bilo v šolskem letu 1913/14 skupno 21. Obiskovalo jih je 2385 dijakov in 14 dijakinj. Po jeziku so visoke trgovske šole: nemške 13, češke 5, poljske 2, laška 1.

Srednjih trgovskih šol je že nekaj več, posebno pa je število učencev na teh zavodih precej veliko. Skupno imamo 25 takih srednjih trgovskih akademij, ki jih je posečalo v preteklem šolskem letu 7877 dijakov in 379 dijakinj. Po narodnosti se te šole razdele tako-le: 13 nemških, 8 čeških, 2 poljski in 2 laški. Kakor visokih tako tudi od srednjih trgovskih šol ni nobene s slovenskim učnim jezikom.

Nato pridejo dvorazredne nižje trgovske šole, ki jih je bilo v minulemu letu skupno 128. Jako značilno je za te šole, da imajo malo dijakov, a dosti dijakinj. Vseh obiskovalcev moškega spola je v teh 128 dvorazrednih trgovskih šolah komaj 519, deklet pa 664. Dekleta s to šolo namreč dobijo razne manjše službe po pisarnicah, trgovinah, bankah itd. Po narodnosti so te šole razdeljene sledeče: 69 je nemških, 38 čeških, 9 poljskih, 4 laške, 4 hrvatske, 3 slovenske in 1 rusinska. Naše tri slovenske šole so imele 160 dijakov in 22 dijakinj, tako da pri nas prevladuje še vedno moški naraščaj, drugod pa skoro nikjer. V štirih laških šolah n. pr. je komaj 53 dečkov, a 218 deklet.

Poleg teh rednih trgovskih šol imamo še lepo število strokovnih trgovskih tečajev, ki se ravno po krajevnih razmerah in nimajo enotnega učnega načrta. Vseh teh tečajev je bilo odprtih 45, obiskovalo jih je 4131 moških in 1231 žensk. Z ozirom na narodnost so ti tečaji razdeljeni sledeče: 28 je nemških, 8 čeških, 6 poljskih, 2 laška in 1 slovenski. Ti trgovski tečaji so jako raznovrstni, in učna doba kakor tudi smoter se ravna čisto po krajevnih potrebah.

Ob koncu naj omenimo še trgovske nadaljevalne šole za vajence, ki so že v trgovinah. Teh šol imamo skupno 158. Obiskovalo jih je 16.825 trgovskih vajencev in 1803 dekleta. Nemci imajo teh tr-

govsko-nadaljevalnih šol 81, Čehi 60, Poljaki 10, Lahi 3, Hrvatje 3 in Slovenci 1.

Iz teh podatkov se vidi, da je naše trgovsko šolstvo res prav šibko.

Eno je treba zabičiti naši mladini, ki se misli posvetiti trgovski stroki, prav posebno v glavo. Naj že študira, kjer hoče dokler nimamo svojih šol, a uči naj se temeljito jezikov. Absolutno pa je napačno, ako se kdo iz tega ali onega vzroka ogiblje laškega jezika. Ako hočejo naši mladeniči napredovati, morajo biti v vsakem pogledu bolj zmožni, kot so njih drugorodni konkurentje.

Književnost.

Ganglove drame na hrvatskem odru v Zagrebu. Iz Zagreba poročajo »Slovenskemu Narodu«: Intendanca kraljevega zem. hrvatskega gledališča v Zagrebu, ki tudi v tem burnem času nemoteno vrši svojo kulturno nalogo, je sprejela najnovejša dramatična dela slovenskega pisatelja E. Gangla, in sicer dramo v treh dejanjih »Katka Poljakova« in trilogijo »Dolina solz« (t. j. I. igrokaz »Dva svetova«, II. drama »Dedščina«, III. tragedija »Trpini«). — Najprej se na hrvatskem odru uprizori »Katka Poljakova«.

Zgodovinska učna knjiga za ljudske šole. Tekom oktobra t. l. izide knjižica »Zgodovinski zapiski za učence ljudske šole. Za domače ponavljanje učenec spisal Josip Brinar, ravnatelj v Postojni.« Cena vezani knjigi: 90 vin. — Naroča se pri založniku: Maks Šeber, tiskarnar v Postojni. — Šolskim vodstvom, ozir. krajnim šolskim svetom se pri večjem naročilu pridene za vsakih 10 izvodov en izvod zastojni. — »Zgodovinski zapiski« so prva učna knjiga slovenska, ki že prinaša podatke o sedanji evropski vojni. Dasi pravi Latinec, da »inter arma silent Musae«, je vendar pričujoča »Zgodovina« poleg »Slovnice« že druga učna knjiga, ki jo je dokončal ravnatelj Brinar kot črnovojniak v vojaški suknji.

»Popotnik« objavlja v 10. letošnji številki to-le vsebino: 1. K vstopu v službo. (Pismo našim mladim prijateljem: učiteljem-začetnikom). 2. H. Scharelmann. — Pav. Flere: Dnevnik v službi spisovnega pouka. 3. Miro Šijanec, Maribor: Jezikovni pouk in dušeslovje. (Dalje.) 4. Evgen Sajovic: Učna osnova in inštrukcija za pouk telovadbe in odredba o prirejanju mladinskih iger na gimnazijah (vseh tipov) in na realnih šolah. 5. Razgled: Časopisni vpogled. — Pedagoški paberki. — Šolske in učiteljske vesti. — Razne vesti. — Mala poročila.

Srednješolske vesti.

Češka gimnazija na Dunaju. Po drugih listih smo bili priobčili tudi mi, da otvorijo na Dunaju češko gimnazijo. Sedaj pa javljajo listi, da je drž. poslanec Reinössl izjavil na nekem kršačnsko-socialnem zborovanju na Dunaju, da je dobil od oblasti zagotovilo, da o kakem takem dovoljenju v sedanjih časih sploh ne more biti govora.

Predčasno pripuščenje k zrelostnim izpitom. Z ozirom na sedanje izredne razmere je ministrstvo za uk in bogočastje izdalo v odloku na deželne šolske oblasti izjemne določbe za predčasno pripuščenje k zrelostnim izpitom onih srednješolskih dijakov, ki so pozvani v vojaško službo. — Dijaki višjega razreda, ki so za tekočo šolsko leto vpisani na popolni javni srednji šoli ali taki, ki ima pravico javnosti, se smejo na njih prošnjo takoj pripuščiti k zrelostnemu izpitu, če dokažejo, da so bili na naboru rojenih 1. 1894. potrjeni k vojakom, da so vstopili ali da imajo vstopiti v aktivno službo ali pa da so dopolnili 18. leto in da so se po konstataciji usposobljenosti prijavili za vojaško službo v fronti kot prostovoljci in da bodo po dobrem izidu zrelostnega izpita pozvani v aktivno službo. Takim dijakom 8. gimnazijskega, oziroma 7. razreda realke bodo vojaške oblasti po potrebi dovoljevale potrebni dopust, da morejo položiti izpit. — Na teh zrelostnih izpitih, ki se bodo vršili čim prej po predstavljanju kandidatov, se bo največ polagalo na splošno kulturo; ne bo se torej vpraševalo o stvareh, ki zahtevajo pripravljenost spomina, a onim dijakom, ki bodo izkazali nedvomno zrelost za višje študije, se bodo dovoljevale še druge obširne olajšave. — Te določbe sicer ne veljajo za eksterniste, a če so potrjeni k vojakom in če imajo vse druge predpogoje, se tudi oni takoj pripuste k zrelostnemu izpitu. — Oni kandidatje, ki so v zadnjem zasedanju zrelostnih izpitov prekinili izpit ali ki imajo ponoviti izpit po šestih mesecih, se smejo takoj pripuščiti k novi skušnji. — Za one dijake, ki zaradi vojne ne morejo položiti izpita na svojem zavodu, se odredijo druge določbe. — Di-

kem času naši otroci... Blíža se božíčni-
ca, in že so seznámki prošeni za obleko in
črevlje polni, a se še vedno množe... Od-
prite srce, odprite roke!...

—t— **Ranjen je bil** od šrapnela v bit-
ki pri Grodku dne 10. septembra t. l. to-
variš Janko Garvas, c. kr. učitelj na
Ciril-Metodovi šoli v Trstu. Sedaj se na-
haja v domači oskrbi.

Istrske vesti.

—i— **Ranjen je bil** na severnem bo-
jišču na roki in nogi tovariš Anton Ber-
ce, šolski voditelj iz Črnotič in Podgorij.
Zdravi se doma v Podgorjah.

—i— **Razpis štipendije.** S prvim se-
mestrom šolskega leta 1914/15. se ima po-
deliti državna štipendija za lstro v zne-
sku letnih 168 K za gimnazijske dijake,
pristojne v kako občino tržaško-koprské
škofije, ki se hočejo posvetiti duhovskemu
poklicu. Pravico predlaganja ima tržaški
škofijski ordinarijat, a pravico podeljeva-
nja štipendije c. kr. namestništvo v Trstu.
Prošnje, opremljene z dokumenti, je vlo-
žiti na škofijskem ordinarijatu v Trstu do
31. dne tekočega meseca oktobra.

Splošni vestnik.

Za ranjence. Od raznih krajev pri-
haja društvu »Mladiki« v Ljubljani v obli-
meri sveže in posušeno sadje za ranjene
vojake. Poseben odsek blagosrčnega žen-
stva sadje že dalj časa dan na dan pri-
pravlja za konserve in tudi na sveže uku-
hava ter sproti prireja ranjencem za po-
boljšek. Vsak dan so vsi vojaki, ki so na-
stanjeni kot bolniki v liceju in v internatu
»Mladike«, s tako ukuhanim sadjem po-
streženi za južno, rosinjo rodoljubna srca
po deželi, da naj sadje pošiljajo tudi še za-
naprej. Dobrogošlo je vsakovrstno sadje:
sveže in posušeno. Tudi orehi, lešniki in
kostanj pridejo prav. Pošilja naj se na
društvo »Mladika« v Ljubljani.

»Ročni zapisnik« je izšel in se že do-
biva v Učiteljski iskarni v Ljubljani po
lanskih cenah. Omenjamo, da mu je obli-
ka letos mnogo prikladnejša in ličnejša,
ker je tanjši, da si tudi je na vsebini bo-
gatejši, ker je naročila Učiteljska tiskarna
letos nalašč zanj drobnejše črke! Učitelj-
stvo naj ga pridno naroča!

V vednost onim, ki imajo svojce v
Dalmaciji ali v Galiciji. Poštne pošiljave
v Dalmacijo so zopet dopuščene, a samo
do 20 kilogramov teže. Pošiljajo se čez
Ogrsko. Izvzeti so zavoji z označeno
vrednostjo, zavoji s knjigami in tiskovina-
mi, ekspresne in nujne pošiljave. — Tudi
privatni poštni paketni promet je zopet
 uveden za Krakov in za vse ob glavni
progi severne železnice ležeče pošte v
Galiciji.

Cvetični dan v Pragi in predmestjih v
proslavo cesarjevega godu je uspel sijaj-
no. Sodelovali sta obe narodnosti. Vzlic
slabemu vremenu, vetru in dežju so dame
samo v Pragi nabrale okroglo 23.000 K
za svrhe vojne oskrbe.

Poljski učitelj Romuald Lindner iz
Myckowcew, ki se sedaj nahaja v bolnici
hotela »Union« v Ljubljani, išče svojo se-
stro, učiteljico Celestino Lindnerjevo in
svojega svaka učitelja Antona Banacha.
Ker je veliko poljskih beguncev po naših
deželah, zato prosimo, če se kje te dve
iskani osebi nahajata, da se o tem obve-
sti iskaleca na zgoraj imenovani naslov.

Repatita, ki jo po nekaterih krajih
sedaj vidijo, je lepo svetleča se zvezda,
spadajoča glede velikosti v četrto vrsto.
Razvijala se bo, kakor pišejo astronomi,
čedalje bolj in osobito rep se ji bo večal.
Že sedaj, četudi se ni še dobro približala
solncu in zemlji, jo vidimo na vedrem in
jasnem nebu kot lepo svetlikajočo se zve-
zdo-repatito. — Zvezdoslovci pišejo, da
je bila repatica 2. oktobra t. l. zemlji naj-
bližja, a da se bo 26. oktobra najbolj bli-
žala solncu. Zbog tega bo vedno svetlej-
ša. — Zvezdoslovni učenjaki so preraču-
nali, da se ta repatica približa zemlji do
235.950.000 kilometrov.

Tržnice in klanice narejajo sedaj
skoro v vseh večjih mestih, zakaj povsod
si prizadevajo, napraviti proizvajanje in
razpečevanje živil in nasladil v prid pre-
bivalstvu tako higiensko in snažno, kakor
je sploh mogoče. Pa tudi industrija živil
stremi za tem. Tako na primer se znana
Kathreinerjeva Kneipova sladna kava iz-
deluje na naravnost vzoren način. V ob-
sežnih Kathreinerjevih tvornicah za slad-
no kavo, kjer podnevi in ponoči ropočejo
in delajo stroji iz svetlega jekla, se ves
čas, ko se kava napravlja, niti ena roka
najmanj ne dotakne blaga. Dovršeno na-
tahčena osnažitev sirovin, pripravljane,
da postane »pristna Kathreinerjeva« in,
kar se zdi skoro neverjetno, tudi vsa za-
vojnina, namreč zamotanje in zapečate-
nje znanih zavojev s sliko župnika Kneip-

pa« se vrši z jako umetno sestavljenimi
stroji. Kathreinerjevi zavoji so poleg tega
absolutno trdno zaprti, tako da tudi kes-
neje v prometu ne propuščajo nobenega
prahu in druge nesnage. Torej tudi tu na-
čelo dovršene higijene, ki vodi občine pri
napravi tržnic in klanic.

Sl. šolska vodstva opozarjamo, da si
šivalne stroje za šolsko porabo nabavijo
le pri domači tvrdki Ign. Vok, specialna
trgovina šivalnih strojev v Ljubljani, Sod-
na ulica 7, katera ima najboljše Pfaffove
šivalne stroje v zalogi. Te vrste šivalni
stroji so enostavni, pripravi za vsako
šivanje, krpanje in umetno vezenje, o čem
je pouk brezplačen. Pfaff šivalni stroji te-
čejo tiho in na kroglicah, vsled česar zelo
lahek tek, toraj za šolsko mladino najbolj
priporočljivi. Sole dobe pri nakupu poseb-
no ugodnost. Glej inserat.

Razgled.

— **Profesor češke tehnike — padel**
na bojišču. Na severnem bojišču je padel
junaške smrti profesor češke tehnike, dr.
Franc Volisek.

— **Na severnem bojišču je padel** učitel-
elj Rihard Mösslacher iz Šmohorja na
Koroškem.

— **Profesor Čelakovsky — umrl.** Biv-
ši dež. in državni poslanec, vseučiliški
profesor, dvorni svetnik dr. Jaromir Če-
lakovský, je dne 16. t. m. 68 let star umrl.
Profesor Čelakovsky je bil sin velikega
slovanskega pesnika in filologa Fr. Lud.
Čelakovskega. Kot zgodovinar češkega
prava je zavzemal na češki univerzi po-
seben odlično mesto, kot konzervativni
politik je zastopal interese češkega naro-
da dolga leta v deželnem in državnem
zboru. Dvorni svetnik Čelakovský je bil
ena najmarkantnejših osebnosti češkega
učenega sveta. — Član praškega »Soko-
la« je bil 50 let.

— **Na nemški praški univerzi so iz-**
ključili tužce. Senat nemškega vseučilišča
v Pragi je sklenil, da se dijaki onih naro-
dov, ki se vojujejo proti Avstro-Ogrski in
Nemčiji, ne bodo več dopustili k vpisu.
Kakor znano, je doslej na tem vseučilišču
študiralo precej Srbov in Rusov. — Pre-
davanja na vseučilišču se začno ob obi-
čajnem času.

— **Ustoličenje rektorja na praškem**
češkem vseučilišču. Dne 17. t. m. se je ob
navzočnosti namestnika kneza Thuna iz-
vršilo slavnostno ustoličenje rektorja če-
škega Karel Ferdinandovega vseučilišča
za šolsko leto 1914—1915, profesorja cer-
kvenega prava na pravni fakulteti dr.
Hennerja.

— **Večina ruskih učiteljev** ni pod oro-
žjem, ampak opravlja svoje posle doma.

VPOKLICANJE ČRNE VOJSKE.

Svojim tovarišem, ki prihajajo tu v
poštev, javljamo v vednost in ravnanje
nastopne določbe, presec jih, naj tolmači-
jo te določbe v svojem kraju tudi ljudem,
ki se jih tičejo.*

Kdo bo vpoklican?

Na črnovojniško službovanje pod oro-
žjem bodo vpoklicani črnovojniški obve-
zanci, **rojeni v l. 1878. do vstetega 1890.**,
ki so bili do vstetega leta 1913. spoznani
na naborih za nesposobne — »waffenun-
fähig« — ali pa potom superarbitracije
odpušeni iz vojaške, oziroma žandarme-
rijske službe in ki jih bo pregledovalna
komisija spoznala za sposobne, da lahko
služijo v oboroženi črni vojski.

Komu ni treba na pregledovanje?

Na pregledovanje ni treba priti:
1. onim, ki že služijo v črni vojski —
oboroženi ali neoboroženi — ali pa se na-
hajajo v drugi aktivni vojaški službi;
2. zdravnikom (doktorjem medicine);
3. vojaškim gazistom, ki so vpoko-
jeni ali pa se nahajajo »izven službe«
(»ausser Dienst«), ter vsem onim, ki so
služili vojake, pa se nahajajo v državni
oskrbi;

4. onim, ki so zaradi hib za vsako
službo in tudi za črno vojsko nesposobni,
ako imajo črnovojniško odpustnico ali pa
certifikat, da so črnovojniške službe opro-
ščeni, oziroma ki so bili že svoj čas iz na-
bornih seznamov izčrtani;

5. onim, ki so bili že za njihove črno-
vojniške obveznosti potom superarbitra-
cije spoznani za nesposobne (»waffenun-
fähig«);

6. osebam, ki jim manjka roka ali no-
ga, ki so slepe na obe očesi, gluho-nemim,
kretenom, sodnijsko proglašanim blazne-
žem in idiotom, vkolikor niso bili že po-
preje spoznani za nesposobne, in končno
tudi drugim, na umu bolnim in epilepti-
kom, ako se predlože komisiji tozadevni
dokazi.

* Glej tudi dotično notico v današnjem
članku »Vojna«! Uredn.

Pregledovanje.

Pregledovanje se vrši v času od 16.
novembra do 31. decembra t. l. Kraj, dan
in ura se še posebe razglasi.

Črnovojniški obvezanci imajo prosto
vožnjo do kraja, kjer posluje pregledoval-
na komisija, in nazaj. V to svrhu pa si je
treba preskrbeti do 31. oktobra od občine
bivališča črnovojniško legitimacijo.

Črnovojniški obvezanci, ki prebivajo
v drugem političnem okraju, kakor v
onem, v katerem se nahaja njihova domo-
vinska občina, se morajo na vsak način do
vstetvi 31. oktobra t. l. prijaviti na župan-
stvu (magistratu) občine svojega bivali-
šča s primernim dokumentom (krstnim li-
stom, domovnico, delavsko knjigo itd.) ter
dobe tam črnovojniško legitimacijo.

To legitimacijo (črnovojniški legiti-
macijski list) je dobro hraniti in prinesiti k
pregledovanju s seboj.

Oni črnovojniški obvezanci, ki se —
zaradi nepremagljivih zaprek — ne mo-
rejo postaviti na zanje določen dan pred
pregledovalno komisijo, bodo morali priti
k naknadnemu pregledovanju glede kate-
rega izide poseben razglas.

Vpoklicanje pod zastave.

Oni črnovojniški obvezanci, ki bodo
spoznani za sposobne, bodo pozneje pokli-
ceni pod zastave. Na pregledovanju bodo
zvedeli, kam so prideleni.

Oni črnovojniški obvezanci, ki uži-
vajo ugodnosti v smislu § 29. brambnega
zakona — posvečeni duhovniki, duhovni-
ški kandidati zakonito priznanih veroiz-
povedanj — ne bodo služili pod orožjem.
Javiti se morajo pred pregledovalno ko-
misijo z dokumenti, ki dokazujejo to last-
nost.

Enoletniki.

Črnovojniški obvezanci, ki so v smi-
slu brambnega zakona dokazali svojo

znanstveno usposobljenost za enoletno
prostovoljstvo že pri svoječasnem naboru
ali pa jo dokažejo sedaj pred pregledoval-
no komisijo, dobe dovoljenje, da nosijo
enoletniške odznake tudi v črni vojski.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. T. v G.: Izredni časi in izredne raz-
mere zahtevajo izrednega dela. Druge po-
moči sedaj ni. — Vsa okrajna učiteljska
društva nujno prosimo, naj nas čimprej
zanesljivo informirajo o številu, imenih
in službenih krajih tovarišev, ki so sedaj
pod orožjem. Tudi naj nam poročajo, kar
vedo zanesljivega o ranjenih, oziroma v
vojni službi obolelih tovariših-vojakih. O
učiteljih-junakih, ki so padli na bojnem
polju, prosimo nekrolog — če le mogoče
— s slikami. — Vsi stanovi skrbe po svo-
jih glasilih, da se otmo pozabnosti imena
in dejanja njih pripadnikov, ki darujejo kri
in življenje za domovino. Naša častna dol-
žnost je, da storimo tudi mi tako! To čast-
no dolžnost naj izpolnijo okrajna učitel-
ska društva!

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslo-
vanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

**Orgle, harmonije
piana in pianina**

dobavi c. kr. dvorni dobavitelj

Jan Tuček

Kutna Hora, Češko.

Pošilja cenike brezplačno
in franko.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obr-
niti na trdako

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosti!

Izredno nizke cene!

**Slovensko učiteljsko društvo za
Istro naznanja svojim članom in to-
varišem pretresujočo vest, da je naš
zvesti tovariš**

Herman Rudež,
nadučitelj v Dekanih pri Kopru

na ranah, dobljenih na severnem bo-
jišču, izdihnil svojo blago dušo dne
10. oktobra 1914 v Kremsu.

Bodi preljubeznivemu tovarišu
lahka tuja zemlja!

Fr. Venturini,
predsednik.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburice

J. Stjepušin Sisek.

Odlukovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razun tamburice in skladeb za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburice pošljem vsakomur zastoj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom "Tamburica", ki prinaša razun pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta št. 13

poleg Figovca

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poskuse.

Prevzema vsakovrstna steklarska dela, tudi nova šol. poslopja na deželi itd.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec v Gorici

Tržaška ulica števil. 16

v lastni hiši

in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetiške šole.

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Učiteljska služba.

Pri Sv. Duhu pri Lučanah je razpisana učiteljska služba. Šola je trirazredna in je v I. pl. r. Prošnje do 15. septembra t. l.

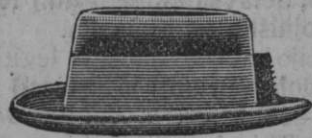
Učitelj, oziroma učiteljica dobi meblvano sobo, malo kuhinjo, klet in dve klaftri bukovih drv.

Prva gorenjska razpošiljalnica

IVAN SAVNIK

Kranj

172

razpošilja na vse strani sveta najmodernejšje in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3— dalje.

Cevlje za dame in gospode prvovrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.

Za neugajajoče se vrne denar.

Meseca avgusta izide bogato ilustrovan cenik.

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin

Ljubljana, Mestni trg 22

nasproti lekarni.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška oblačila !!

Najboljši nakupni vir

modernih blagov za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Najnovejši

Pfaff šivalni stroji

so priznано najboljši. Pripravni za vsakovrstno šivanje in umetno vezenje. Tečejo tiho in na kroglicah, za mladino edino priporočljivi. 10 letna garancija. Ugodne cene in plačilni pogoji.

Ign. Vok, specij. trgovina Pfaff-šiv. strojev in Puch-koles Ljubljana, Sodna ulica števil. 7 (zraven sodnišče).

Zahtevajte cenike brezplačno.

Prvo splošno uradniško društvo

avstro-ogrske monarhije

na Dunaju, I., Wipplingerstrasse 25.

je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenost prihodnosti navezano je posebno učiteljstvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitetnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljšje, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrske Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje leta 1913 86.8 milijonov kron

Stanje zavarovanj koncem leta 1913 223 milijonov kron

Izplačanih zavarovanj do konca leta 1913 128.5 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva

za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, Radetzkystraß 10.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik

mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih : : : : : najnovejših slogih. :

Zaloga otomanov, divanov, žimnic : : : : : in otroških vozičkov.

Popolna spalna oprava za dve osebi K 350.-

zgotovljena iz tu- ali inozemskega oreha ali hrasta.

Ker je trpežni izdelek je posebno priporočljivo za one, kateri se mnogokrat selijo.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici,

en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

Zahtevajte najnovejši katalog, kateri obsega nad 300 mod. slik.

Ali ste že član društva Jubilejska samopomoč?

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem. V društvo se sprejemajo le oni, ki še niso stari nad 45 let.

Pri pristopu v društvo se plača pristopnina, ki se ravna po starostnih letih in sicer do 25 let 2 K 50 h, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K, od 40 do 45 let 20 K; poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj, 2 K letnine, 1 K vpisnine, 30 h upravnine in 20 h poštuine.

Letno se plačuje 30 h upravnine in 2 K za rezervni fond, ki je znašal koncem XII. upravne dobe 8052 K 99 h.

Po društvenikovi smrti izplača načelnništvo takoj zakonittem dedičem tolikokrat po 2 K, kolikor je društvenikov (sedaj 250). Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po 2 K za nadaljni slučaj smrti.

Vsa pojasnila glede pristopa v društvo daje predsednik

IVAN SCHMEIDEK, učitelj v Krtini, p. Dob.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Toplometri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.

Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekte itd.

Strogo solidna trdka !!

Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago. Krasni ceniki na zahtevo zastoj.

Cene solidne! Postrežba točna!

Gramofoni od K 20— naprej, plošče od K 1.50 naprej vedno v zalogi.